

HELYTÉRMEGYEI NAPLO

Csúszási árak

Melyben:		Védéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1.50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4.50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.

TELEFON 206

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetési díjszabás szerint.

felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyai Lajos.

Egy kálvinista

tanár, dr. Kovács István a budapesti református teológia tanára a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap január 9-iki számában megtámadta a jezsuitákat, úgy érvelvén, hogy nincs létezési joguk Magyarországon.

Cikke megírására az indította, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter 700000 (?) koronát adott a jezsuitáknak Pécsen létesített új főgimnáziumára. Azt persze nem kutatta ki, hogy nem 700000, hanem csak 300000 koronáról volt szó és hogy a miniszter ezt az összeget abból a *vallás-alapból* adta, mely 1780-ban tulnyomó részben a *Jezsuitákól elvett* vagyonból keletkezett és melyből tekintélyes részt kapnak a reformátusok is.

A tanár ur nagy foku „jogi” tévedésére alaposan rámutatott dr. Kmety Károly, a budapesti egyetem híres jogásza.

Nem a jogi fejtegetést közzöljük, mert ez mindenki előtt világos, aki elfogulatlanul foglalkozik az ilyen kérdésekkel. (Lásd a Magyar Kultúra 1916. márc. 5-iki számát.) Mi dr. Kmetynek azon szavait idézzük, hol gyöngyörölni festi, rajzolja meg az igazi keresztény irányzat erőteljes kiépítésének szükségességét.

„Nemcsak Isten dicsőségének gyarapítására, — írja Kmety — de magyar nemzeti kulturánk előmozdítására is sikeresen és kifogásolhatlanul korrekten magatartással munkálkodik hazánkban a Jézustársaság tiszteletre méltó Rendje; csekély létszámmal nagyon kevés számú intézettel. Amint a régi nemzeti magyar nemzet lelkében nem sikerült semmikor általános és állandó ellenszenvet ébreszteni e Rend iránt, nem sikerült importálni a bizalmatlanság vagy ép a gyűlölet tüzeit, úgy az újabb időkben is kudarcra végződtek az erre irányított szörványos kísérletek. Meg vagyunk róla győződve, hogy nem fog ilyesmi sikerülni a jelenben vagy a jövőben sem, sőt erősödni fog annak

érzete és tudata, hogy ha valamikor, úgy mostanság sokszorosan szükség van a *keresztény hitélet őregbítésére* s a *társadalom vallásérkölcsei alapjainak elszánt védelmére*, mert egyre őrgöngbőbb vakmerőséggel tör azokra a radikális felforgatás tábora, az anarchisztikus propaganda. Az államok és társadalmak rendjének védelmezőiben bizonyos kishitűség, bizonyos kompromisszumokra való hajlandóság tünetei észlelhetők, kormányok és törvényhozások egy-egy önfeledt pillanatban itt-ott teret engednek a destruktív áramlatoknak, nem állják kellő határozottsággal azoknak útját, a megalkuvás vérszes módszerét elfogadni nem ritkán készek. A világháború szerencsétlenségével suttogó népek megfoglyakozott ellenálló képességét még erősebben próbára fogják tenni a dekrisztianizálásra törekvő tényezők.

A keresztény hitélet tudományával és energiával felügyelvezett bajnokainak *össze fogására* sohasem volt nagyobb szükség. Megnyugvással is észleltük, hogy ennek felismerése és ahhoz képest a párhuzamos védekezésre való hajlandóság a magyar keresztény felekezeteinknél megszületett és erősödőben van. *Ezért is hatott reánk kinosan, hogy ép e legkritikusabb időben egy élesen diszsonáns hang esendült meg azok táborában, kiket bajtársakkép óhajunk tisztelni a disszociációval folytatott nehéz harcokban.* Dr. Kovács Istvánnak, a budapesti református teológiai főiskola professzorának, a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap január kilencediki számában megjelent „Allami ajándék a jezsuitáknak” című vezércikkére célunk, melynek következtében temperamentumos és valljuk meg, a szenvedély hangjáig csapó polemia indult meg a Magyar Kultúra és az említett lap hasábjain.”

Ezen nagy tudomány fejtegetés egyúttal felelet is arra a reformátusoktól oly nagy szeretettel hangoztatott szálló-

igére, hogy *mi katolikusok vagyunk a türelmetlenek.* Hogy ugyanezen kérdéssel miként gondolkozik egy református író, arról legközelebb.

Veritas.

Háború.

Vaux

körül újabban döntő gyalogsági harc nem volt. Ott most tüzéségi előkészítő harcok folynak, amely bevezetői lesznek a további erőteljes operációknak. Szász ezredek nagyszerű haditényét jegyzi fel a tegnapi német hivatalos jelentés. Reimstől északnyugatra és Ville au Bois-tól délnyugatra és délre mintegy ezer négyszáz méter szélességben és körülbelül egy kilométer mélységben egészen csekély veszteséggel erősen kiépített állásokat foglaltak el.

A tengeren.

Az utóbbi napokban ismét több szállítóhajó futott aknára az angol partvidéken. Ezek nem angol aknák voltak, mert hiszen ezek között feltétlenül kikalauzálják a gőzösöket, hanem német aknák, amelyeket valószínűleg az új típusú német tengeralattjárók raktak le az angol partok közelében.

Az olasz fronton.

Az ellenséges tüzéség élénk tüzelést kezdett a görzi hídfő állásán, Görz város déli része és a Doberdo-fensík ellen. A tüzelés éjén át is tartott. A karintiai harcra vonatkozó tevékenységet fejtett ki az olasz tüzéség, különösen a Paularótól északra levő Lanzenboden ellen.

A besszarábiai fronton.

A helyzet a besszarábiai harcra vonatkozóan hét óta változatlan. A nagy hófúvásokat enyhé időjárás követte, áthatatlan köd, amely minden kilátást és katonai akció lehetőségét kizárja. Az orosz csapatokat még mindig a hóhegyek eltakarítása és közlekedési utak készítése foglalkoztatja. Az utolsó napokon a betegek százait kellett a harcra szállítani.

Leányok a háború után.

Hozzászólás a Zárbeszédhez.

Komoly és hasznos eszmecsere folytatásának legfőbb feltétele az igazságnak önmagáért való szeretete és keresése; sine ira et studio. Az igazságnak oly nagyfokú tisztelése szükséges ehhez, mely erkölcsi erőt kölcsönöz nemcsak érzelmeink, hanem ősi szokásaink alárendeléséhez. S még e tisztelet mellett is, a legigazságszerető emberekkel szemben, hogy egy-egy észre nem vett logikai hiba, vagy egy fogalomnak szűkre, illetve tágraszabott köre miatt téved. A legfőbb vitaközös eredménytelensége és gyakran szenvedelmessége éppen abból ered, hogy a vitaközök nem állapítják meg fogalmaik terjedelmét, hogy egyértelműségét s így az eszmecsere csakhamar messze eltávolodik az eredeti területől.

A mi témánk is összeköcsölődött egy kissé. Borzas fejt igyekszem, amennyire bírom, megfésülni, hiszen „ősi hivatásomból” sarjadt rendszeretemet. Gubancos fűtöcskéit hátrasimítom ábrázatóról, hogy szemébe néhessünk. Mint ahogy az anyai önzetlen szeretet teszi: türellemmel rendezem minden hajszálát.

Diszkusszióknak törzse: a nők önálló kenyérkeresete, két főágra oszlott Szigma első közleményében, a szellemi és gyakorlati, vagyis a lateiner és iparos kereskedelmi, gazdasági pályákra. Szigma az utóbbiak választására buzdítja a nőket, míg az előbbieket szemben bizonyos óvatosságot ajánl. Nagy a tulprodukción, költséges és fázasztó a kiképzés és mindezzel nem áll arányban az így elért szerény jövedelem. Menjenek tehát a jobb családok leánygyermekéi a gyakorlati pályákra is. Ezt a gondolatot minden komoly és hozzáértő ember fentartás nélkül elfogadja.

Hanem a nők lateiner pályaválasztásánál Szigma óvatossága aggodalomba megy át, midőn a főiskolát végző nők kenyérkereseti vonatkozásaitól félti a családot, a társadalmat, a nemzetet. Szinte meglepően kategorikus formában állítja azt is, hogy a nők legalább amint ma látjuk, jókora percentjüket nem képesek arra a munkára, amit az egyetem után az életben a férfiak végeznek. En „Hozzászólás”-om első részében meglevő tapasztalataink alapján tagadom ez állítások helytálló voltát s azt kérdezem, miért félti Szigma a családot és a nemzetet csak a nő főiskolai képzésével kapcsolatban, más irányú kenyérkeresetétől pedig nem. Hiszen ebbeli aggodalma sehol sem nyilvánul meg, csak ott. E kettő:

Egyes szám ára 4 fillér.

a nők szellemi (értelmi) inferioritásának és főiskolai képességük szociális kárána kérdése körül forog tehát Szigma „Zarobeszéde”.

Az első kérdésnél hangsúlyozza, hogy „itt nem a már végzett nőkre” gondol. Tehát nem a nőknél már lefutott, elért eredményeiből ítéli meg, azok munkaképességét, hanem a nemek összehasonlító lélektanára appellálva felteveli azoknak a magasabb szellemi munkára való képességét. Már pedig igazságra csak az az állítás tarthat számot, amely tényre nyugszik. Tény pedig az, hogy a tanult nők kiválóan megállják a helyüket munkakörükben és semmi olyast nem mutat fel munkásságuk, amely bárkit is feljogosíthatna az ő kisebbsítésükre.

Azt mondja Szigma, hogy a ma dolgozó művelt nők azért állják meg helyüket, mert a sok eléjük rakott mesterséges akadályok által mint nem közönséges rátermettségük jutottak pozíciójukba. De az, hogy a kirostálhat minő sikerrel dolgoztak volna, ebből nem következik s így legfeljebb csak valószínű állításokat kóházathatunk meg ezirányban, de holt bizonyoságot semmiesetre sem. Már pedig Szigma ezt teszi, midőn „a nők munkaképességét” kategorikus formában ismételt hangsúlyozza a nők jövőben beállható egyetemre toldulásából. Csak akkor állhatnánk ily szigorú bizonyossággal, hogy a helytállás és kiválóság eredménye, ha azt is tudnánk, hogy a helynemállás a ki nem valógatás folyamán. Mivel az utóbbiról, eddigelő tényeink nincsenek, az előbbi is csak valószínűnek mond-

hatjuk. De amint látni fogjuk, a valószínűség is megdől a tapasztalaton.

A nők munkaképességét lebecsülő — percentualiter érve — állítás igazolása céljából a nemek összehasonlító lélektana van felémeltve. E rendkívül érdekes tudomány legújabb eredményeiből azonban a záróbeszéd sajnos, alig említ meg valamit. S amit említ, az is részben nem tartozik ide, részben meg téves. Mert azt, hogy „az állatvilágból vett példával” akarja valaki az emberi szellem legmagasabb megnyilatkozásának az értelmi munkaképességét mérvét igazolni: azt nem lehet komolyan venni. S még ha lehetne is, akkor is téves eljárás lenne, mert az analógiának nincs bizonyító ereje, csak demonstráló természete.

Soha senkisé megadta, hogy „a nő nem az, ami a férfi.” Épen a napokban lapoztam egy kis füzetet egy zürichi egyetemi tanár toliból. A nemek összehasonlító lélektanával foglalkozik. Legyen szabad e körből egy néhány tndó mányos megállapítást említenem, hogy lássuk, minő természetűek e különbségek. Vajjon annyira „áthidalhatlanok és kiabálók”-e vgy talán csak fokozatbeli eltérést mutatnak? Hangsúlyozom, hogy csak azok közül az eltérések közül említek fel itt egynehányat, melyek a mi kérdésünkkel függnek össze szorosabban.

„A férfiak gyorsabban és szabályosabban reagálnak bizonyos adott jele, mint a nők. A férfiak hajlandóbbak figyelmeiket kevesebb témára koncentrálni, ezeknél megmaradni s egyenként meg-

vizsgálni, míg a nők jobban szeretik a képzetekben a változatoságot és így gondolkodásunkban csapongóbbak. A fiúk inkább a dolgok, a lényok a személyek iránt érdeklődnek.”

De a még magasabb szellemi processzusok lélektanilag sokkal kevésbé vannak még ezideig jellemezve és méginkább kísérletileg vizsgálva, sem hogy csak valamennyire és biztos eredményekre hivatkozhatnánk e téren. Nagyobb fontosságu itt a következő tény. Négy (nem magyar) egyetemen 1903-tól 1908-ig terjedő időben a férfihalgatók 81.4 százaléka a nő halgatók 90.8 százaléka, állotta ki jól a tudományos fokozat eléréséhez szükséges vizsgálatot. Egy szabatos közérdekes az illető egyetemekhez, azt a felet hozta, hogy a nők e jobb eredménye mindekenélőtt azok szorgalmának lelkiismeretességének türelmének és emlékezetének következménye.

A felnöttekkel végzett kísérletek eredményei ilyenek: 74 százalék férfi, 79 százalék nő a munkájában mindig buzgó; 55 százalék férfi, 71 százalék nő a munkaszünet ideje alatt is foglalatokodik; 63 százalék férfi, 74 százalék nő a tisztaságra és rendre vigyáz; 24 férfi, 17 százalék nő megtontolt; 54 százalék férfi, 44 százalék nő képes valamit világosan megmagyarázni; 16 százalék férfi, 22 nő felületes; 67 százalék férfi, 57 százalék nő önálló a nézeteiben; 17 százalék férfi, 20 százalék nő terjengős beszédű, a lényegesnek a lényegtelenlőt való szétválasztása nélkül; végre 53 százalék férfi,

45 százalék nő új felfogások számára is megnyerhető.”

Hangsúlyozza a szerző, hogy a nemek pszichikai különbségeinek felderítésében elért eme legfontosabb eredmények korántsem tarthatnak számot tökéletességre, sőt az egyes szerzők szerint többekévesebbé még ellentmondók is. A jövő feladata nagyobb világosságot hozni e téren is.

A város közegészsége.

Dr. Bierbauer Viktor tisztifőorvos részletes jelentésben mutatja be Székesfehérvár mult évi közegészségi állapotának sajnos, igen szomorú képét.

A jelentés is megállapítja azt az egyébként közismertényt, hogy a háboru okozta viszonyok a város közegészségét is igen befolyásolták. Székesfehérvár közegészségügyi viszonyai 1915-ben minden tekintetben rosszabbak voltak, mint 1914-ben. A statisztika a népesség szaporodása helyett jelentékeny apadás mutat. A járványos fertőző kórok is a szórványosnál nagyobb mértékben voltak. Különösen a vörheny lépet föl vehemensen.

A népesedési mozgalmakról a jelentés ezt mondja:

Születet 737, mások a születések száma 1000 n föltul volt, a ta-

TÁRCA.

A vezeklés.

Kinga királyné egy hétig volt Budán s ennek elteltével többi rokonai látogatására ment. A míg az ó-budai királyi várban lakott, nem volt nap a melyen a szent szigetre által nem kelt volna. Hol vespera előtt, hol ennek utána kopogtatott be a Boldogasszony-kolostorába s Margit asszony a király leánya, mindenkor talált időt ahhoz, hogy egy-egy félórát unokahugával tölthessen el. Nagyon szerették egymást, a szeretetnek ama legtisztább és legváltozatlanabb érzésével, a mely rokont vérokönhoz fűz. S ha a látogatások hónapokra nyulnak, akkor sem fogytak volna ki a beszélgetésből.

A midőn aztán a cseh királyné elbucsuozott az apácává lett király leánytól, Margit asszony úgy érezte, mintha szívének és lelkének egy darabját is magával vitte volna. Nem egyszer esett meg, hogy a midőn imádkozott, avagy a regula szerint Istenről elmélkedett, gondolatai cserben

hagyták s a magasságbeli helyett övéiről töprengett, a kirkól Kinga királyné oly sokat beszél s a kiket annál ritkábban látott, — mentül tovább volt a kolostorban.

Szívében meg-megujult a fájdalom a miatt, hogy nem ment el László királyi keresztelőjére, a melyre az ó-budai várban az egész királyi család — egybegyült.

Erzsébet soror, a Boldogasszony kolostorának új priorisszája, valamint Marcellusz provinciális megadta az engedelmet, hogy a kolostort egy fél napra elhagyja Margit asszony azonban akkor erőt vett szíve vágyán s nem engedett övéi meghívásának nehogy rossz példát adjon apatársainak s ezek minden családi esemény hírére itt hagyják a kolostort, a melyben magukat szívetül, lelkesül, Isten szolgálatára szentelték.

Egy hét mult el Kinga királyné távozása után az ó-budai várból, azóta még senki sem látogatott el Boldogasszony kolostorában. Margit asszonynak úgy rémlett, hogy szülei neheztelnek rá, a miért nem ment el családja ünnepére, a melyben örömtől repeső szívvel részt vett

az ország egész lakossága, mert hisz a keresztelő napján jöendő királyat fogadta a katolikus egyház kebelébe.

S nem volt nap, hogy a király leánya arra nem kérte volna Istent, hogy lágyítsa meg szülei neheztelő szívet. Az ó-budai várból még sem jött át senki s Margit asszony valósággal megborzadt, a midőn mindinkább tudatára ébredt annak, hogy szívének övéi után való vágyakozása egyre jobban téríti el kötelesegeitől, a melyeket a regula által rendelkezett kívül, önszántából rótt magára.

— Bocsásd meg Isten! sóhajtolta, valahányszor imái közben másfelé terelődtek — gondolatai.

— Bocsásd meg gyarlóságomat, hisz ember vagyok én is.

— Karom erőtlensége miatt nincsen fogamatja a diszciplínának, gondolta az angyali szűz s egy este, a mint az officium után a templomból kijöttek, a kesztyűben visszatartotta Erzsébet sorort, Zerednay várispán leányát, a ki a karban szomszédja volt. A kompletorium végeztével volt s Margit asszony arra kérte apatársát, hogy menne el vele s adjon diszciplínát neki.

— Szívesen, asszonyom, mondta Erzsébet soror, a ki a király leányával egyidős volt s még Veszprémben lett társává. Erzsébet soror jól emlékezett arra, mint vesszözte meg magát nem egyszer már akkor is, holott csak kicsiny gyermek leányka volt.

Tudta, hogy apatársai közül senki sem ró magára oly szigorú diszciplínát. mint a király leánya. S most örült annak, hogy ha ő vesszözi meg, a gyöngye virágszal nem fog úgy szenvedni mintha maga diszciplínálja meg magát.

— Nyilván nem gyözi erővel vélte az apáca, azóta hogy jobb vállának csontja kimenne helyéből.

Ugy is volt s Margit asszony is csak azért kért föl mást a diszciplínára, mert karja hamar belefáradt ebbe.

Erzsébet soror fölsietett cellájába s visszatérve a kereszt folyóba az egyszerű vesszővel, a melyet magával hozott, a refektóriumba tér a király leánya nyomában, a hol kivülkint senki sem volt. Margit asszony bereszelte az ajtót s az asztalra rakván mécsesét, letérdelpt a földre.

(Vége köv)

SÖVEGJARTÓ vászonáruhaza. Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különlőféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők-ből. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak.

valyi születési arányszám 1000 után 20'16 százalék halva született.

Házasságra csak 163 pár lépett. Elhalál 1044, máskor jóval 1000-n alul volt, arányszám 000 után 28'59 százalék. A polgári kórházakban 237 halottja közül 118 volt fehérvári.

A halálózások a születéseket 137-tel raulják fölül, de ha a 119 idegen halottat a mi halottjainkhoz nem számítjuk, ugy a népesség apadása 1915-ben 188 volt.

A halálokok között a legnagyobb számmal — 186 esettel — a tüdővész szerepel.

A csecsemővédelem.

A legaktuálisabb asszonyi munkáról!

Özv. Báthory Nándorné, a csecsemővédelmi mozgalom legtekintélyesebb apostola írja a következőket. Jó szolgálatot teszünk Fejérvármegye ezirányú mozgalmának, ha a nagyközönséggel megismertjük.

Magyarországon évente 640.000 gyermek születik és ebből 140.000 csecsemő nem éri el az első évet. És be van bizonyítva, hogy a szörnyű elvérzésnek nem csupán a rossz anyagi viszonyok az okozói. Sőt talán el sem akarnók hinni, hogy a legszegényebb vidéken, a rutenség körében marad meg a legtöbb gyermek és a leggazdagabb rónákon, a kövér Bácskában, televény Bánátban hal meg a legtöbb! Miért? Mert a nyomorult rútén anyá nem ad egyebet csecsemőjének anyatejénél, mivel az nem kerül pénzébe, míg a jómódú délvidéki asszony nem sajátja párhónapos magzatától a kalácsot, a jó zsíros főzeléket, cukrot, gyümölcsöt meg töltött káposztát!

Legnagyobb orvosi tekintélyeink egybehangzóan állítják, hogy az anyák tudatlansága és helytelen ápolása, vagyis túlzott szoptatás mellett kétszeres ártalomként ható melléktáplálás és a téli hónapok soha nem szellőztetett szobája főoka a szörnyű csecsemőhalandóságnak.

Ehhez a megállapításhoz mi asszonyok, akik ismerjük szegény testvéreinket, a nép anyáit, hozzátehetjük még, hogy a bennük erőszakosan elfojtott anyai szeretet, amelynek helyébe lép a közbűnség és a nyugtól való szabadulni vágyás is, megás nem egy kis sirhelyet. Bizony a munkásszasszonynak nagy nyűg a gyermek. Nappal nem hagyja dolgozni, éjjel nem hagyja pihenni. Szomorúan komikus, hogy az uri anyák, akiknek pedig fölös az idejük, a mai racionális csecsemőápolás mellett alig érzik, hogy kisgyermek van a háznál. Megszoptatják naponta ötször, ahányszor a felnot is szokott enni, éjjel meg feleje se néznek. A kis világpolgár első éjtől kezdve megtanulja, hogy akkor aludni illik, alszik hát egyfolytában nyolc órát. Ehelyett szegény kis proletár, amint először tájja ki sirásra a száját, mindjárt valami jó édeset érez benne, természetes dolog, hogy aztán siet minél gyakrabban táogatni.

A túlzott szoptatás erős csikarást, gyomortelhelést vált ki; a csecsemő sirásra gyujt, az anya, testvére, ángyija vagy öreganyja fölveszi, ringatja, karon hordozza. A kis jövevény ezt is siet elkönyvelni. Sirmi hasznos, mert akkor az embert kellemesen elbódítják és sirmi azért is jó, mert akkor az ember valami jó édeset és melegeit szophat.

Ha mi a magyar anyát csak e két káros szokásától el bírjuk terelni és megbírjuk affélló győzni, hogy: 1. az első naptól kezdve szigoruan betartott időközökben szoptasson, nem többször naponta, csak 5—6-szor; 2. ne adjon gyermekének semmit sem enni hat hónapos koráig és akkor is csak lassan szoktassa a neki való pépes dolgokra; 3. Ne hordozza és ne ringassa, és 4. tartsa eszében, hogy: „Világosság, napfény és levegő éppen ugy kell a gyermeknek, mint a buzának!” — akkor a 140.000 kis koporsóból legalább a fele marad türesen évente.

Gazdasági bizottság Székesfehérvárott.

A mezőgazdasági intéző bizottságnak, mint ismeretes, feladata elsősorban a tavaszi szántás-velési munkálatok elvégzésének biztosítása.

A miniszteri rendeletek értelmében a bizottság köteles a legszigorubbán ellenőrizni azt, hogy egy talpalatnyi föld se maradjon bevetetlenül.

Elhatározta tehát a bizottság, hogy a város határát területekre felosztva, a mezőőrök által összeírta a bevetetlen területeket, amely összeírás munkálat csak akkor lehet teljesen megbízható, ha a 18 mezőőr mindegyikének működését egyegy gyakorlati mezőgazda a legszigorubbán ellenőrzi.

A kerületenkinti ellenőrzés teljesítésére a következőket kérték fel:

Antal Jánost, aki a szárazrétten Marton László mezőőrrel, Szalagrubér Józsefet a váraljai területen Marton Ferencel, Almásy Jánost a pörös és kistelek területen Kászás Józseffel, Knittelhoffer Károlyt az aljáró dűlőben Póta György mezőőrrel, Kálmán Ferencet a Ráctemető dűlőben Rekop Jánossal, Berregi Józsefet Nagysósonon Egyed János mezőőrrel, Radics Jánost vadmezőn Nott Pállal, Osztiotics Istvánt vadmezőn Váradi Istvánnal, P. Nagy Imrét az Andrásgyepen Branczeisz Istvánnal, Cs. Nagy Istvánt vízszereken Bölcsik József mezőőrrel, Dörömbözy Józsefet mèneskútnál Tér Ádámval, Mészáros Ferencet Rácszűrük m. Kralovics Gézával, H. Kis Mihályt a bánádi határban Arany Mihálylyal, Szabó Józsefet a János futáson Lukács István mezőőrrel, Pap Istvánt a kiskút utján Takács Ignáccal, Téscis Mihályt a szűrük mellett Horváth Imrével, Király Jánost a Jancsárkúti területen Francies Ferenc mezőőrrel fogja ellenőrizni a földek bevetését.

A Gazdasági tanácsos utasította a mezőőröket, hogy folyó évi március hó 15 én az ellen-

őrzőknél jelentkezzenek, ahol további utasításokat megkapják. Az összeírás munkálatok a törvényhatósági gazdasági munkabizottsága március hó 16-án kezd meg.

HIREK.

— Egyházmegyei hir. Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök Kéri Nándor pázmándi és Dobrovóczy Béla érdi segédlelkész kölcsönösen áthelyezte.

— Katonai kintüntetések. Vámos Gyula 300. honvédegyalozrednél beosztott 6. honvédegyalozredbeli százados, aki évekig szolgált a 17. honvédegyalozrednél, vitéz magatartásával már két alkalommal szolgált rá a hadvezetőség kintüntetésére, most a 3. osztályu vaskoronarendet kapta a hadiékítménnyel. Tömböly Aladár 17. honvédegyalozredbeli tartalékos hadnagy, a hadiékítmény 3. osztályu katonai érdemkeresztet, Harta Alfréd IV.17. népfelkelő zászlóaljnál népfelkelő főhadnagy a legfelsőbb dicséző elismerést kapott.

— Március 15. a főgimnáziumban. A főgimnázium Vörösmarty önképzőkőre március 15 én d. e. 11 órákor hazafias ünnepélyt rendez a következő műsorral: Honvédtűz induló. Előadja a főgimn. zenekar. — Kozma Andor: A karthágói harangok. Szavalja Mészáros József VIII. o. t. — Beszédet mond Tóth Aladár ifj. eloők. — Prónay A. és Szentgyály Gyula: Rákóczy zászlaja. Melodráma. Szavalja Korniss Elemér VII. o. t. Zongorán kísérik Bátky Zoltán és Lukács László VIII. o. t., harmoniumon Csöppenszky Ernő V. o. t. — Szász Károly: A két honvéd. Szavalja Korniss Károly VIII. o. t. — Zokogva sir az ősi szél. Hegedűn előadja T. Nagy Lóránt, V. o. t., zongorán kíséri Csöppenszky Ernő V. o. t. — A Lauschkmann József-féle jutalomkönyvek kiosztása. — Himnusz. Előadja az énekkar. — Belépődij nincs. Külön meghívót nem bocsátanak ki.

— Halálózások. Kolozsvári távirat jelenti, hogy *Hanga Oktáv*, a kolozsvári kereskedelmi akadémiá tanára meghalt. Halála nagy vesztesége a tanügynek, mert igaz tudós professzor volt, aki nagy szeretettel foglalkozott tanítványaival és keze alól nagyon sok kiváló erdélyi bankember és kereskedő került ki. *Hanga Oktáv* iróember volt és publicista. Sokat dolgozott a fővárosi lapoknak „Csörgőpipkás muzsika” cím alatt kiadott humoros versei szélesebb körben arattak sikert és az a könyve, melyben tíz év előtt az erdélyi százaság törekvéseivel kapcsolatban az altdeuschmozgalmakat ismertette, nagy port vert fel és ismertté tette nevét. Az ifjuságot erősen hazafias szellemben nevelte; Kolozsvár uri társadalmának kedvelt alakja volt. Az elhunyt tanár a nyolcvanas években Székesfehérvárott — tartózkodott, mint Zichy János gróf, volt miniszter és öccse Zichy Henrik gróf nevelője. Sokoldalú műveltségű, kedves modoru, pompás kedélye nálunk is az akkori társasélet kö-

zépontjába állították s ismerései bizonyára mély részvétellel értesülnek haláláról.

— Özevgy Grosszinger Kálmánné szül. Eipeltauer Fanny március hó 13-án 76-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 14-én d. u. fél 4 órákor lesz Háltér 5. sz. gyászszázból a „Szent Háromszágról” nevezett Hosszuzetemőbe. Az engesztelő szent miseáldozat március hó 15-én 10 lesz a székesegyházban. Az elhunyt Grosszinger Brigitta édesanyját gyászolja.

— Hős halál. Rieder Ferenc móri földmives, 69. gyalogezeredbeli népfelkelő a harctéren kapott betegsége következtében 1915. évi november 19 én a 2/8 sz. tábori kórházban meghalt. — Manner István móri földmives, 69. gyalogezeredbeli póttartalékos, 1915. augusztus 12-én a galiciai harctéren, Moty-Wielkie-nél vivott csatában hősi halált halt.

— Sátorlap mint esőköpenygalér. A Hadsereg a következő érdekes hirt közli: A harctéren kipróbálták, vajjon a sátorlap mit esőköpenygalér nem volna-e használható? A kísérletezésnél kitűnően bevált s annak eredményeként új sátorlapok kerülnek szétosztásra. A régi sátorlapok a kiadott utasítás és minta szerint igen könnyen átalakíthatók. Katonáink eddig is szívesen vitték magukkal a sátorlapot — most, hogy kettős célt szolgál, még kedveltebb lesz.

— Országos vásár. A vasárnapi és hétfői országos vásár minden tekintetben gyenge volt. Állatbetegségek miatt hasítottokrművek felhajtása tiós volt, a lovakért pedig szokatlan nagy árakat kértek. Ugy a kereslet, mint a kínálat a legrosszabbak közé tartozott.

— Dr. Prohászka Ottokár hadiárvalháza ma a következő adományok érkeztek: N. N. 500 kor. — Németh Péterné Abáról 10 koronát küldött.

— Katonatemetés Weisz Ödön soproni lakos a harctéren kapott betegsége következtében elhunyt. Temetése március hó 13 án délután 2 órákor lesz a Csapatkórház halottasházában.

Hétfőn és kedden,

március 13 és 14-én:

Aktualis filmszcenió!

Hajóagyuk tüzében.

Tengerészi dráma 4 felv.
Páncélos kirkálóé tüközete
a viharos tengeren.

A főszerepeket Waiter Wassermann, Traute Clarsen, Ernst Beclier. Hídy Borris, a berlini Lessin Theater tagjai játsszák.

Bossy kalandja vig. 2 felv.

Az elvarázsoló szálloda, hum.

Japán kertek, természet után.

Előadások 6 és 9 órákor.

Hadipostánk. A Fejermegyei Napló a háborús jöteknyságok minden ágában részt vesz, s páratlan jószívű olvasóközönségének nagylelkű támogatásával elérte azt, hogy a hadijöteknység terén a magyar sajtóban első helyen áll. Hadijöteknysága kétdé tartozik a Hadipostájára is. A háború kezdete óta teljesen ingyen, még bélyeg-költségeket sem számít, végzi az eltűnt, elesett, fogságba jutott harcos testvérek felkutatását. A szerkesztőség rengeteg elfoglaltsága miatt még nem ért rá erről statisztikát készíteni, körülberül azonban eddig három-négyszáz katonát után kutatott és nagyon sokról sikerült biztos értesítést szereznie. Nem egyszerű a semleges államok kutatóirodát is igénybe vevő kutatásainál és gyakran eredménnyel. Legutóbb a stockholmi vöröskereszt utján kutatott tel egy hadifoglyot, aki messze Szibériában van. Mint vidéki, vármegyei lapoz eleinte természetesen csak a megyebeliek fordultak a segítségért, ezen akcióknak azonban csakhamar híre ment s a szomszédos vármegyék közönsége is hozzánk fordult. Ma már az ország minden részéről felkérnek bennünket az eltűntek felkeresésére, s bajos volna megállapítani, hogy az ország másik felén levő kis falucskáknak egyszerű emberei kinek az utasítására fordulnak hozzánk kérésükkel. Így például a mai postával érkezett egyik levél a temesmegyei Homokszőlő pusztáról jött valami Kovács Józseftől, aki eltűnt fia megkeresésére kér bennünket. Az egyébként is nagyon igénybe vett szerkesztőségnek természetesen ez még több munkát ad, de szívesen örömmel tesszük, nem is számítva az anyagi kiadást, amely vele jár, s amellyel eddig a különböző harckerekre és hadikórházakba naponta küldött több száz ingyen újsággal együtt mintegy ötezer koronát áldoztunk a háború véres oltárára.

Rabkértészet. Az igazságügy-miniszter elrendelte, hogy a törvényeséki fogházakban letartóztatott munkaelejének fölhasználásával a királyi ügyészségek rabkértészeteket szervezzenek. A rendelet szerint ebben a dologban haladéktalanul kell intézkedni, hogy a küszöbön álló tavaszi gazdasági időszakban a rendszeres termelést már meg is kezdhessek.

Fémátvételi bizottságok területi beosztása. A háztartási fémek beszolgáltatásáról most jelent meg a miniszteri rendelet a vármegye hivatalos lapjában, s a vármegye alispánja a területi beosztást a következőképen rendelte el:

A székesfehérvári járásban: 1. Átvételi bizottság székhelye Aba; ide tartoznak: Aba, Nagyláng, Kisláng, Soponya, Csász, Tács, Seregélyes, Gárdonyi községek. 2. Átvételi bizottság: székhelye Polgárdi; ide tartoznak: Polgárdi, Füle, Szabadbattyán, Falubattyán, Sárszentmihály, Urhida, Nádasladány, Sárkeszi, Jenő, Inota, Csór, Iszlaszentgyörgy községek. 3. Átvételi bizottság székhelye: Lovasberény; ide tartoznak: Lovasberény, Moha, Sárkeresztes, Pátka, Zámoly, Kápolnásnyék, Velence, Pákozdnadap, Sukoró községek.

A váli járásban: Átvételi bizottság székhelye Váli; ide tartoznak: Váli, Tabajd, Vértesdoboz, Alcsut, Kajászszeptpéter, Martonvásár, Tordas, Gyuró, Kuldó, Baracska, Veres, Pázmánd, Tárnok, Diósd köz-

ségek. 2. Átvételi bizottság: székhelye Bicske; ide tartoznak: Bicske, Mány, Csabdi, Szár, Bodmér, Felcsut, Ujbarok, Vértesacsca, Vértesboglár, Sósokut, Pusztazámor, Etyek, Bót községek.

A móri járásban: Átvételi bizottság: székhelye Mór; ide tartoznak: Bakonyárskány, Bakonykúti, Balinka, Guttamási, Isztimér, Bodajk Söréd, Csákbény, Csákvár, Csókakod, Fehérvárcsurgó, Gánt, Vérteskozma, Magyaralmás, Mór, Pusztavám, Nagyveleg községek.

A sárbogárdi járásban: Átvételi bizottság: székhelye Sárbogárd; ide tartoznak: Alap, Alsószentivány, Cece, Hercegfalva, Igar, Sárregres, Sárbogárd, Sárkeresztúr, Sárszentagota, Sárosd, Szolgaegyháza, Sárszentmiklós, Vejta községek.

Az adonyi járásban: Átvételi bizottság székhelye Adony; ide tartoznak: Adony, Ivánca, Pusztaszabolcs, Nagyperkátá, Dunapentele Rácaimás, Kisperkátá, Baracs és Kisapostag községek.

Átvételi bizottságok székhelye Ercsi; ide tartoznak: Ercsi, Erd, Százhalombatta és Ráckeresztúr községek.

Az átvételi bizottságok az átvételt napját és munkarendjét külön hirdetményben fogják közzétenni.

Olcsóbb lesz a zsír. Március 15-én a kormány rendelete alapján a zsír ára 5 korona 90 fillérré esik. Ennek folytán a szappan ára is 3 korona 90 fillérré csökken.

A harmincadik hadüzenet. A német birodalom hadüzenete Portugáliának a hadüzenetek sorában már a harmincadik. Az első hadüzenetek 1914. augusztusában történtek, októberben Törökország üzent meg a háborút, 1915. májusában Olaszország és októberben Bulgária csatlakozott a központi hatalmakhoz. Ma a központi hatalmak és szövetségeseik összesen négyen állanak háboruban kilenc állammal, tehát eddig tizenhárom állam vesz részt a világháborúban.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon rokonok, jó barátok és ismerősöknek, kik felejtethetetlen drága jó feleségem temetésén megjelentek, koszorúk vagy virágok küldésével, a részét bármely megnyilvánulásával mélyszéges bánatomat enyhíteni igyekeztek, fogadják hálás köszönetemet. Végh István.

Nincs spárgahiány. Kereskedőinket és mindazokat, akik a spárgahiányt érzik, figyelmeztetjük a Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R. T. pécsi áruosztályának mai számunkban megjelent hirdetésére és ajánljuk a pécsi papírspárga és zsálkszínez beszerzését, mert az a kenderfonalat teljesen pótolja s jó, erős és olcsó.

SZINHÁZ.

Hoffmann mesél. Közóhajnak tett eleget Fodor színigazgató, amikor operaeloadást is nyújtott közönségének, amely az egész szezon alatt dicséretesen pártolta a társulatot. És az operaeloadásról, amelyben Toronyi Gyula, a magyar királyi opera tagja vendégszerepelt, a legjobbakat kell mondanunk. Toronyi szép hangjával és ügyes játékaival zajos sikereket aratott. Hasonlóképen Albert és Falussy is. Mikor Albert Erzsi először lépett fel a székesfehérvári színpadon s szép énekét hallottuk, mindjárt kifejezést adtunk azon óhajunknak, hogy operában szeret-

nők látni, mert hatalmas dimenziójú hangjával főleg abban érvényesülhet. Es így is volt. A harmas szerepnek dicséretesen felelt meg, szép énekével nagy hatást gyakorolt. Ugyanezt mondjuk Falussyról. Szepessyt is külön kell megemlítenünk és megdicséerni énekéért. Tercsányi a Miklós szerepben nem érvényesülhetett, ámbar gondos figyelmet áruelt el játéka. Krémer néhány tulgroteszktját leszámítva, szintén jó volt, valamint az összes szereplők tudásuk javát csillogtatták. Külön kell megdicséerni a muzsikát, Andor Zsigmond karnagyot, akit szokatlan meleg ünneplésben részesített a közönség. Nemcsak tapsot kapott, de alaposan meg is éljenzették.

Szendró Gyula jutalomjátéka. Ma, kedden este lesz Szendró Gyula, a társulat egyik leghetségesebb tagjának jutalomjátéka a „Beszűlet” előadásával, Szendró kétségkívül érdekes színésztehetség. Operettben vérbeli táncokimikusnak tartja az ember, drámában pedig határozottan drámai erő és nem gyakori eset, hogy egy színész két ilyen ellentétes válfajban otthon érzeze magát. Szendró már több kellemes esttel lepte meg a színházi közönséget, amely ma, azt hisszük, mindent honorálni fogja.

A szerdai műsor. Szerdán Gózon Gyula kabarésztet tart a városi színházban. Színe kerül: Meghalt a Marsilles ének és fűttségkeccs. Az idei operétek slagerduettjeiből pedig versenyt rendeznek, amelyben Albert, Tercsányi, Révész, Falussy, Szendró és Heltai fognak résztvenni. A márciusi nagy napokra való tekintettel alkalmi prólog, szavalt stb. fogja bevezetni a műsort.

Heti műsor:

- Márc. 14. Beszűlet. Szendró jutalomjátéka.
- » 15. Gózon Gyula nagy kabaré estjeiye.
- » 16. Kis gróf. Gózon Gyula a néppera művésze, vendégjátéka.
- » 17. Kis király. Sziklay Kornél és Gózon Gyula vendégjátéka.

APRÓNIRDETÉSEK.

- Lugnak való hamu kapható Széchenyi-utca 64. szám alatt.
- Egy mindenes fiu azonnal felvételt Schlammdinger Antal és Fia vaskereskedésében.
- Símor utca 11. sz. alatti vendéglo eladó. Bővebbet ugyanott
- Eladó szőlő a Budai-uton szép épülettel. Almássy Ferenc Sörpince-utca 10.
- Posztokereskedésem részére keresek fiatal segédet. Rudbányai, Székesfehérvár.

Eladó egy hasas-tehén Széchenyi-utca 125. szám alatt.

Nagyszerű díjtás folytán gyermekfővételék a legsikerültebben készűlnek VIRAG műtérmben Rákóczi-utca 5. Szolid egységés árak. Telefon 334.

Köhögés és rokdetség ellen a legjobbnek bizonyult háziszser a dr. STÖRK-féle komprimált mell-pasztila. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható Szűts Róbert „Magyar Korona” gyógyszerárában, Székesfehérvár, Városházter.

Telefon 233. — Tefon 233.

Hétfűn és kedden,
március 13 és 14-én:
Kizárólagos joggal!

Utazás az eskűvő előtt!

Legujabb vigjáték szenzáció!
Dorrit Veixler a főszerepben.

Nagyszabásu pótműsorral.
Rendes helyárak.

2 előadás fél 7 és 9 órakor.

Bevonult katonák ÉLETBIZTOSÍTÁSA.

Orvosi vizsgálat nélkül, akár a harctéren, akár fogságban levő bevonult hozzátartozóját biztosíthatja halálessetére és fizet minden

1000 koronás biztosításnál

egy évre

50 KORONÁT

Phönix Biztosítótársaság
fűgynöksége
Székesfehérvár,
Iskola-u. Szt. János-köz sarok.

Papírsineg kenderfonalat, spárgát és kötelel **TELJESEN** pótol. **JÓ, ERŐS ÉS OLCÓ.** Minden vastagságban azonnal szállítható **PÉCSI** raktárunkból. Kívánatra minták és árajánlat vágott **zsálkszínezről** is.

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank Részvény-társaság áruosztálya Pécsen.

Fehér superior CSOMAGOLÓ PAPIR, **legjobb minőségű** 40, 50 és 60 kg-os 63×90, 100 és 120 kilogrammos 90×126 nagyságban **PÉCSI** raktárunkból azonnal szállítható. **Előnyös árak.**